Programmaboek de Bibliotheek Z-O-U-T

2027

de Bibliotheek
Z-O-U-T

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2

2. Beleidskaders 3

3. Missie en positionering van de Bibliotheek Z-O-U-T 4

4. Monitoring, effecten en impact 5

5. Basis bibliotheekvoorziening 6
5.1 Dienstverlening 6
5.2 Extra aanbod 7
5.3 Ondersteunende interne diensten en randvoorwaarden 7

6. Programma's basisvoorziening 8

6.1 Fysieke en online bibliotheek 8
6.1.1 Beleidsmatige inbedding 9
6.1.2 Doelstellingen 9
6.1.3 Doelgroepen 9
6.1.4 Fysieke bibliotheek 9
6.1.5 Online bibliotheek 11
6.1.6 Monitoring en effecten 11

6.2 Lezen en Leesplezier 12
6.2.1 Beleidsmatige inbedding 13
6.2.2 Doelstellingen 13
6.2.3 Doelgroepen 14
6.2.4 Partnerschappen en samenwerking 14
6.2.5 Programma's 14
6.2.7 Monitoring en effecten 17

6.3 Meedoen in de Maatschappij 18
6.3.1 Beleidsmatige inbedding 19
6.3.2 Doelstellingen 19
6.3.3 Doelgroepen 19
6.3.4 Programma's 19
6.3.5 Partnerschappen en samenwerking 22
6.3.6 Monitoring en effecten 22

6.4 Ontwikkelen en Ontdekken 23
6.4.1 Beleidsmatige inbedding 25
6.4.2 Doelstellingen 25
6.4.3 Doelgroepen 25
6.4.4 Aanbod programmering 25
6.4.5 Monitoring en effecten 26

7. Extra aanbod 27
7.1 Podium Z-O-U-T 28
7.2 Cultuurcoach/combinatiefunctie cultuur 28
7.3 Digitaal is OK 29

de Bibliotheek Z-O-U-T

1. Inleiding

Voor je ligt het programmaboek van de Bibliotheek Z-O-U-T. Dit programmaboek is de vertaling van onze begroting naar een concreet, samenhangend en transparant aanbod van de bibliotheekdienstverlening. Het biedt inzicht in wat wij doen, voor wie wij dat doen, welk effect wij daarmee beogen en hoe wij onze resultaten monitoren en verantwoorden.

Het programmaboek is daarmee zowel een praktisch als een strategisch instrument. Enerzijds vormt het de basis voor de aanvraag en verantwoording van de jaarlijkse subsidie, doelsubsidies en eventuele aanvullende financiering. Anderzijds biedt het de organisatie handvatten om de regie op de basis-dienstverlening te versterken en gericht te sturen op kwaliteit, effectiviteit en maatschappelijke impact.

Het programmaboek is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de gemeenten Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede. Deze gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor de bibliotheekvoorziening binnen hun werkgebied en financieren structureel het bibliotheekwerk. Met deze middelen realiseert de Bibliotheek Z-O-U-T een breed en gevarieerd aanbod van diensten voor diverse doelgroepen.

De herijking van de Wet stelsel openbare bibliotheek-voorzieningen (Wsob), vraagt gemeenten om een meer-jarenplan waarin wordt vastgelegd hoe de bibliotheek-voorziening wordt georganiseerd en gefaciliteerd. Dit programmaboek vormt hiervoor een inhoudelijke basis. Het geeft concreet invulling aan de wettelijke kernfuncties van de bibliotheek en vertaalt deze naar lokaal uitvoerbare dienstverlening. Daarmee vormt het tevens een fundament voor het op te stellen meerjarenplan en het convenant tussen gemeenten en de bibliotheek-organisatie.

Zowel de gemeenten als de Bibliotheek Z-O-U-T erkennen de meerwaarde van het werken met een programmaboek binnen de subsidierelatie. Het programmaboek, in combinatie met bijbehorende kaders en instrumenten, ondersteunt medewerkers bij het verkrijgen van inzicht en grip op de dienstverlening waarvoor zij verantwoordelijk zijn. In 2027 wordt actief gewerkt met het programmaboek en de bijbehorende systematiek. In 2028 volgt een evaluatie, zowel intern als in afstemming met de gemeenten.

Het programmaboek bevat een uitleg van de diensten die we realiseren om de wettelijke kernfuncties in te vullen en het meerjarenbeleidsplan te concretiseren. Het is daarmee ook ons antwoord op de opdrachten vanuit de gemeenten die omschreven staan in het gemeentelijke beleid.

De bibliotheek is als solide basis relevanter dan ooit. Het is een spil in de lokale gemeenschap. Een laagdrempelige, veilige ontmoetingsplek die zorgt voor gelijke kansen op het gebied van educatie, digitale inclusie en sociale cohesie.

In 2025 heeft de Bibliotheek Z-O-U-T het strategisch meerjarenbeleidsplan 'Het effect van Z-O-U-T 2025–2029' vastgesteld. Eind 2024 zijn zowel onze bibliotheekorganisatie als het bijbehorende Taalhuis opnieuw gecertificeerd – een bevestiging dat onze basis op orde is.
De komende jaren ligt de nadruk op verdere professionalisering, versteviging van de basis en toewerken naar een robuuste bibliotheek.
Om dat te realiseren werken we aan de subsidierelatie en het inzichtelijk maken van de bijdrage van onze producten en diensten aan gemeentelijke doelstellingen.

2. Beleidskaders

De Bibliotheek Z-O-U-T is onderdeel van het landelijke stelsel van openbare bibliotheek-voorzieningen. Gezamenlijk geven we invulling aan de kernfuncties van de bibliotheek zoals die in 2015 in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken (WSOB) is opgesteld.

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie.
2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
3. Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
4. Organiseren van ontmoeting en debat.
5. Laten kennismaken met kunst en cultuur.

In het Bibliotheekconvenant 2024–2027, opgesteld door het ministerie van OCW, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Koninklijke Bibliotheek (KB), de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) staat dat zij zich ten doel stellen het openbare bibliotheek-stelsel in Nederland te versterken.

Het convenant bevat drie centrale maatschappelijke opgaven:

- **Een geletterde samenleving:** Bevorderen van lezen en leesplezier en bestrijden van laaggeletterdheid.
- **Participatie in de informatiesamenleving:** Mensen digitaal vaardig en mediawijs maken.
- **Leven lang ontwikkelen:** Een laagdrempelige omgeving bieden voor persoonlijke groei en educatie.

De belangrijkste afspraken en ambities in het convenant zijn:

- Gratis lidmaatschap voor kinderen tot 18 jaar.
- Verhoging van de leeftijd van het gratis lidmaatschap naar 27 jaar.
- 100% dekking van 'de Bibliotheek op school'.
- Versterken van de lokale democratie door: betrouwbare, pluriforme informatie bieden, ruimte creëren voor dialoog en besluitvorming, inwoners, groepen en gemeenschappen verbinden.
- Bibliotheekbijdrage aan het belang van digitaal burgerschap voor inwoners.
- Kwaliteit van taalhuizen versterken en continuïteit borgen.
- Rol van de bibliotheek als plek voor leven lang ontwikkelen met name op het samen programmeren met de gemeenschap.

Het is onze ambitie dat we er – samen met onze partners – voor zorgen dat door integrale samen-werking in lokale netwerken een serieuze bijdrage leveren aan de mogelijkheden van alle inwoners om optimaal mee te doen in de maatschappij.
We leveren hiermee een wezenlijke bijdrage aan welzijn en brede welvaart.
Om een bijdrage te kunnen leveren aan de hierboven genoemde drie actuele maatschappelijke opgaven is het van belang dat de bibliotheek een robuuste organisatie is.

Het programmaboek is een belangrijk hulpmiddel bij het garanderen van deze basis. Een basis die bestaat uit: het blijvend zorgen voor een stevige bibliotheekorganisatie, goed opgeleide (vrijwillige) medewerkers, een landelijk bibliotheeksysteem, kwaliteitsborging door certificering, een sterk bibliotheeknetwerk en voortdurende innovatie en vernieuwing.

Zorgplicht
Gemeenten krijgen een wettelijke zorgplicht om te zorgen voor een volwaardige, toegankelijke openbare bibliotheek voor alle inwoners. Deze wijziging in de Bibliotheekwet (Wsob) gaat naar verwachting in op 1 januari 2027.

Regionale- en lokale ontwikkelingen
Naast landelijke ontwikkelingen staan regionale ambities. De coalitieakkoorden van onze regio zijn samen te vatten in de volgende ambities:

- Terugdringen van laaggeletterdheid.
- Participatie in de samenleving bevorderen.
- Terugdringen van de achterstanden in het onderwijs, sturen op gelijke kansen.
- Hulp aan ouders bij de opgroeifase van kinderen.
- Versterken van de leefbaarheid in de dorpskernen, vitale gemeenschappen.
- Versterken van cultuur en sport voor verbinden en ontmoeten.
- Blijvend investeren in maatschappelijke organisaties.
- Focus op preventie.
- Voorkomen van kansenongelijkheid.

3. Missie en positionering van de Bibliotheek Z-O-U-T

Onze missie
De Bibliotheek Z-O-U-T wil door integrale samen-werking in lokale netwerken een serieuze bijdrage leveren aan de mogelijkheden van alle inwoners om optimaal mee te (blijven) doen in de maatschappij. Zowel door fysiek als digitaal ruimte te bieden aan lezen, leren, informeren, ontmoeten en debatteren, richt de Bibliotheek Z-OU-T zich steeds op participatie door alle inwoners en komt daarvoor, indien nodig, met onalledaagse oplossingen. Dit met de bedoeling om inwoners de weg te laten vinden in zowel de digitale als de fysieke wereld.

In het beleidsplan 'Het effect van Z-O-U-T (2025-2029)' zijn de missie, kernwaarden en speerpunten beschreven.

De Bibliotheek Z-O-U-T is gecertificeerd en onderdeel van het provinciale en landelijke netwerk. We werken gezamenlijk aan de maatschappelijke opgaven en maken gebruik van de ervaring en expertise van elkaar.

Dit maakt dat gekozen wordt voor vier programma-lijnen (clusters) van bibliotheekdienstverlening:

1. Fysieke en online bibliotheek: Collectie en ontmoetingsplek.
2. Lezen en Leesplezier: Educatie en jeugd.
3. Meedoen in de Maatschappij: Basisvaardigheden.
4. Ontwikkelen en Ontdekken: Programmering activiteiten.

De fysieke en online bibliotheek biedt een toegankelijke, veilige plek voor ontmoeting, ontwikkeling, ontspanning en informatie.
De programmalijn Lezen en Leesplezier richt zich op het stimuleren van taalontwikkeling, leesplezier en digitale geletterdheid bij kinderen en jongeren tot 18 jaar, vaak in samenwerking met het onderwijs.
Met de programmalijn Meedoen in de Maatschappij draagt de bibliotheek bij aan de aanpak van laag-geletterd-heid, het bevorderen van digitale inclusie en het versterken van zelfredzaamheid.
Tot slot vormt de programmalijn Ontwikkelen en Ontdekken met activiteiten het culturele, maatschappelijke en educatieve hart van de bibliotheek, waar inwoners actief deelnemen aan lezingen, workshops, debatten, spreekuren en andere publieksgerichte activiteiten en initiatieven.

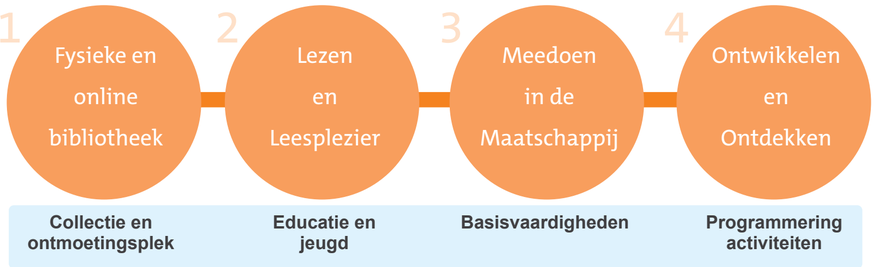

4. Monitoring, effecten en impact

Naast de omschrijving van de diensten worden ook de beoogde effecten en impact per pijler benoemd. Onder effecten verstaan we de directe en indirecte gevolgen van diensten die wij leveren of waar wij een bijdrage aan leveren. Denk hierbij aan bezoekers-aantallen of kinderen die meer boeken lezen.
Onze dienstverlening wordt continue kwantitatief als kwalitatief gemonitord. De KPI (Kritieke Prestatie Indicatoren) zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- **Kwaliteit KPI's:** Deze KPI's meten de kwaliteit van de dienstverlening;
- **Kwantitatieve KPI's:** Deze KPI's richten zich op de activiteiten van de bibliotheek;
- **Impact KPI's:** Deze KPI's meten de maatschappelijke impact.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden de resultaten en effecten gemonitord met verschillende instrumenten. Bij ieder cluster staat op welke wijze we resultaten (gerealiseerde diensten) registreren en effecten monitoren.
Om inzicht te krijgen in het effect van de dienstverlening worden diverse meetinstrumenten ingezet. Dat zijn bijvoorbeeld de bezoekersaantallen die we registeren in ons managementsysteem, maar ook klanttevredenheidsonderzoeken, logboek-registraties en deelnamecijfers. Daarnaast wordt met kwalitatief onderzoek inzicht gegeven in de effecten. Denk hierbij aan interviews of statements en ervaringen van bezoekers. Na afloop van activiteiten zijn de behaalde resultaten en effecten zichtbaar. Deze resultaten en effecten kunnen dan afgezet worden tegen de vooraf gemaakte afspraken.
Eens in de vier jaar laten we een grote effectmeting doen en nemen we deel aan de audits van de CBCT. De uitkomsten van de effectmetingen worden geëvalueerd en kunnen aanleiding geven tot bijstelling van het beleid en de dienstverlening. De gerealiseerde dienstverlening (resultaten) en de behaalde effecten koppelen we jaarlijks terug in het jaarverslag.

Verandering creëren
Maatschappelijke impact is niet altijd direct meetbaar. Het blijft een proces van voortdurend evalueren en bijsturen. Hierbij is de inbreng van onze samenwerkings-partners én gebruikers van groot belang.

Met impactgericht werken focussen we op het ontketenen van een positieve verandering in de maatschappij.

5. Basis bibliotheekvoorziening

Dit pakket wordt standaard binnen alle gemeenten aangeboden en bekostigd vanuit de reguliere subsidie van de gemeenten in combinatie met o.a. inkomsten uit lidmaatschappen, projectsubsidies, decentralisatie subsidie, subsidie IDO/digitale inclusie.

Het programmaboek is opgebouwd rond vier programmalijnen en bevat daarnaast een overzicht van de extra diensten.

Context: basisvoorziening en aanvullende producten
Binnen de regio Zuid-Oost Utrecht rust de samenwerking tussen de vier gemeenten en de Bibliotheek Z-O-U-T op een gezamenlijk fundament.
Dit betekent dat de kosten voor de uniforme diensten en randvoorwaarden, die de basis vormen van het bibliotheekwerk dat door de gemeenten gezamenlijk wordt opgebracht.
Deze kosten worden verdeeld naar rato van het aantal inwoners van een gemeente. Daarnaast kiest elke gemeente dienstverlening op maat voor een lokale bibliotheek die qua omvang past binnen de budgettaire kaders.

5.1 Dienstverlening

Fysieke en online bibliotheek

Deze programmalijn omvat fysieke en digitale bibliotheekvoorzieningen en algemene bibliotheekdiensten.
De bibliotheeklocaties in elke gemeente bieden onder andere:
- Fysieke Bibliotheek
- Online Bibliotheek
- Een centrale ontmoetingsplek

Lezen en Leesplezier

Deze programmalijn richt zich op activiteiten voor kinderen en ouders, leesbevordering jeugd en volwassenen en taalvaardigheid voor kinderen en jongeren.
De diensten binnen deze lijn omvatten:
- BoekStart (0-4 jaar)
- De Bibliotheek op School (dBoS) en voortgezet onderwijs
- Educatief aanbod
- Landelijke leesbevorderings-campagnes jeugd en jongeren
- VoorleesExpress
- Digitaal burgerschap

Meedoen in de Maatschappij

Deze programmalijn is gericht op het bevorderen van basisvaardigheden en zelfredzaamheid voor volwassenen, met speciale aandacht voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden. De geboden diensten zijn onder andere:
- Basisvaardigheden voor volwassenen, digitaal burgerschap mediawijsheid, digitale geletterdheid, digitaal meedoen
- Breed Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)
- Taalhuis met taalcafe, taalinloop

Ontwikkelen en Ontdekken

Deze programmalijn omvat de lokale programmering en activiteiten die bijdragen aan ontmoeting, ontwikkeling en participatie.
De bibliotheeklocaties bieden onder andere:
- Zoute Inval (laagdrempelige activiteiten)
- Workshops, lezingen
- Leesclubs en themabijeenkomsten
- Deelname aan landelijke leesbevorderingscampagnes voor volwassenen
- Online cursussen (Soofos en SkillsTown)
- Digitaal burgerschap

5.2 Extra aanbod

Naast de basisdienstverlening biedt de Bibliotheek Z-O-U-T aanvullende producten en activiteiten die worden gefinancierd via project- en doelsubsidies. Dit extra aanbod vormt een flexibele schil rondom de basisvoorziening.

De inzet van deze producten is flexibel en hier kunnen nieuwe projecten aan worden toegevoegd. Dit is afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen en lokale behoeften. We streven er naar om het extra aanbod bij gebleken succes verder op te schalen en een structurele plek te geven in de dienstverlening.

Ons extra aanbod bestaat uit:
- Podium Z-O-U-T
- Cultuurcoach
- DigiTaal is OK

5.3 Ondersteunende interne diensten en randvoorwaarden

Naast de publieksgerichte dienstverlening zijn er ondersteunende diensten en randvoorwaarden noodzakelijk om de bibliotheekorganisatie goed te laten functioneren. De gemeenten kopen deze diensten gezamenlijk in en verzorgen ook de financiering.

Bedrijfsvoering en administratie
Kosten voor financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, kantoorvoorzieningen, drukwerk, porto- en bankkosten.

Automatisering en ICT
Kosten voor bibliotheekautomatisering, licenties, onderhoud en afschrijving van ICT-systemen en kantoorautomatisering.

Bestuur en organisatie
Kosten voor Governance en organisatie, waaronder contributies voor het landelijke bibliotheeknetwerk (zoals VOB), accountantskosten, vergoedingen voor toezichthouders, kwaliteitszorg (certificering), communicatie en onderzoek.

Collectie en media
Kosten voor de fysieke en digitale collectie, inclusief bijdragen aan landelijke systemen (zoals Bibliotheek.nl), leenrechtvergoedingen, aanschafinformatie en provinciale ondersteuning.

Huisvesting en facilitair
Kosten voor kantoorruimtes en ondersteunende faciliteiten.

Medewerkers
Personeelskosten voor medewerkers die werkzaam zijn binnen de organisatiebrede ondersteuning, inclusief scholing, arbo, werving en externe inhuur. Personele kosten die direct verbonden zijn aan specifieke diensten worden toegerekend aan de betreffende programmalijnen.

6

Fysieke en online bibliotheek

6.1 Fysieke en online bibliotheek

De fysieke en online bibliotheek vormt het fundament van de bibliotheekdienstverlening. De fysieke bibliotheek is een brede basisvoorziening in het lokale, culturele, educatieve en maatschappelijke netwerk. Het omvat zowel de fysieke vestigingen waar bezoekers materialen lenen, studeren, werken, deelnemen aan activiteiten of elkaar ontmoeten, als de digitale omgeving (de virtuele vestiging) waarin informatie, collecties en diensten 24/7 beschikbaar zijn.

6.1.1 Beleidsmatige inbedding

De fysieke en online bibliotheek zijn verankerd in landelijke en lokale beleidskaders:

- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob):
  - Het ter beschikking stellen van kennis en informatie.
  - Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
  - Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
  - Organiseren van ontmoeting en debat.
  - Laten kennismaken met kunst en cultuur.
- Digitale Inclusie-agenda van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Lokale beleidskaders op het gebied van vitale gemeenschappen, preventie, onderwijs, cultuur, sociaal domein en armoedebestrijding.

6.1.2 Doelstellingen

De doelstellingen van de fysieke en online bibliotheek zijn:

- Toegankelijkheid tot kennis, informatie en cultuur voor alle inwoners met hun uiteenlopende hulpbehoeften: hulpvragen, advies- en informatievragen.
- Gelijke kansen voor alle inwoners op het gebied van (digi)taalvaardigheid, educatie en maatschappelijke

participatie zodat iedereen volwaardig en zelfredzaam mee kan doen in de maatschappij.
- Inclusieve en laagdrempelige plek voor en van alle inwoners, ongeacht leeftijd, achtergrond of opleidingsniveau.

6.1.3 Doelgroepen

De dienstverlening richt zich op alle inwoners binnen het werkgebied van de Bibliotheek Z-O-U-T. De basisvoorziening is voor iedereen toegankelijk, met waar nodig aanvullende aandacht voor specifieke doelgroepen.

6.1.4 Fysieke bibliotheek

De dienstverlening binnen deze programmalijn omvat:

- Toegang tot de hybride collectie (fysieke collectie, e-books, luisterboeken, online cursussen en overige online bronnen).
- Informatie en advies door medewerkers.
- Huiskamer, leestafel, sociale ontmoetingsplek.
- Studie- en werkplekken met internetvoorzieningen.
- Faciliteiten voor printen en kopiëren.
- Ruimte voor activiteiten en samenwerking met partners.

De bibliotheekvestigingen verschillen in omvang en functie, maar bieden in alle gevallen een herkenbare en toegankelijke basisvoorziening.

Een centrale vestiging heeft minimaal 20-40 uur per week openingstijden en is de plek waar inwoners informatie kunnen vinden, geholpen worden met of verwezen worden naar de juiste informatie, elkaar kunnen ontmoeten, informatie uitwisselen, kennis kunnen opdoen, kunnen lezen en leren of deelnemen aan activiteiten. Het is een uitnodigende, stimulerende plek voor lezen, taalontwikkeling, digitaal meedoen, ontmoeting en verdere persoonlijke ontwikkeling, met ruime servicegerichte openingstijden. Inwoners hebben toegang tot de hybride collectie en kunnen materialen lenen.

Een nevenvestiging heeft minimaal 10-20 uur per week openingstijden, waar mogelijk door samenwerking met maatschappelijke partijen, aanvullende openingstijden met zelfservice.
Een nevenvestiging is de plek waar inwoners toegang hebben tot de hybride collectie en materialen kunnen lenen. Inwoners kunnen hier informatie vinden, worden geholpen met de juiste informatie of doorverwezen, kunnen hier lezen, leren, elkaar ontmoeten en deelnemen aan lokale activiteiten.

Een servicepunt heeft minimaal 5 uur per week openingstijden waar mogelijk door samenwerking met maatschappelijke partijen, aanvullende openingstijden met zelfservice. Het is een compacte, toegankelijke voorziening waar inwoners terechtkunnen voor basisbibliotheekdiensten, informatie en ondersteuning. Het servicepunt is gevestigd in een multifunctionele accommodatie, school, dorpshuis of gemeentehuis.
Er is een beperkte, wisselende collectie aanwezig. Inwoners hebben toegang tot de collectie en kunnen materialen lenen.

	Centrale vestiging	Nevenvestiging	Servicepunt
Gemeenten	Driebergen 38 uur Wijk bij Duurstede 36 uur Renswoude 20 uur Doorn 20 uur Rhenen 20 uur Amerongen 20 uur	Maarn 13 uur Leersum 11 uur Elst 10 uur	Cothen 5 uur Langbroek 5 uur
Administratie en dienstverlening	1 printer - Kopieerapparaat	1 printer - Kopieerapparaat	
Automatisering	- Narrowcasting - Wifi / Internet - Publiekswerkplek - Publiekscatalogus + databanken - Uitleen- / inneemstations.	- Narrowcasting. - Wifi / Internet. - Publiekswerkplek - Publiekscatalogus + databanken - Uitleen- / inneemstations	- Wifi / Internet - Uitleen- / inneemstation (selfservice).
Dienstverlening	Gemengde dienstverlening tijdens openingstijden door medewerkers-informatie en advies (20-40 uur per week) ondersteund.	10-20 uur per week is er een medewerker informatie en advies aanwezig.	5 uur per week is een medewerker informatie en advies aanwezig.
Transport tussen vestigingen	3 keer per week	3 keer per week	1 keer per week
Collectie & media	- Jeugdboeken 0 t/m 12 jaar - Jongerenboeken 13 t/m 17 jaar - Boeken volwassenen - Tijdschriften/dagbladen - Online collectie Jaarlijks 10% vervangingsaanschaf collectie.	- Jeugdboeken 0 t/m 12 jaar - Jongerenboeken 13 t/m 17 jaar - Boeken volwassenen - Tijdschriften/dagbladen - Online collectie Jaarlijks 10% vervangingsaanschaf collectie.	- Jeugdboeken 0 t/m 12 jaar - Boeken volwassenen - Tijdschriften/dagbladen - Online collectie Jaarlijks 10% vervangingsaanschaf collectie.

6.1.5 Online bibliotheek

Naast de fysieke collectie is het digitale aanbod belangrijk. De digitale collectie bestaat naast e-books en luisterboeken, ook uit online tijdschriften, online cursussen en diverse databanken.
De Koninklijke Bibliotheek verzorgt het digitale aanbod en de landelijke infrastructuur. De lokale bibliotheek zorgt voor de lokale aansluiting en toegang tot de online bibliotheek. Aansluiting op de landelijke online bibliotheek is een voorwaarde voor certificering van de bibliotheek.
De kosten voor de online bibliotheek zijn onlosmakelijk verbonden met de fysieke bibliotheek en zijn dan ook in de kosten, baten en gevraagde subsidie opgenomen.

Online bibliotheek

- Jeugdbibliotheek.nl met content rondom lezen en leren voor de jeugd.
- Onlinebibliotheek.nl met meer dan 35.000 e-books en 5.000 luisterboeken.
- Bibliotheekzout.nl met informatie over de producten en diensten voor openbare bibliotheken zoals digitale bronnen, Delpher, online cursussen, hulp bij belasting-aangifte, donorregistratie en het Informatiepunt Digitale Overheid.
- Muziekweb met 600.000 cd`s, 300.000 lp`s en 30.000 muziek dvd`s en 6 miljoen tracks die te beluisteren zijn.
- Oefenen.nl waardoor inwoners thuis basisvaardig-heden kunnen oefenen via de website oefenen.nl.
- 250 onlinecursussen op het gebied van communicatie, persoonlijke kracht, taal- en communicatieve vaardigheden.
- 24/7 digitale toegang tot de collectie via de website of app van de Bibliotheek Z-O-U-T.

6.1.6 Monitoring en effecten

De effecten worden per vestiging bijgehouden.
Dat geldt niet voor de online bibliotheek, deze worden bijgehouden voor de landelijke bibliotheekorganisatie.
De effecten van de dienstverlening die onder de fysieke en online bibliotheek vallen zijn:

Kwantitatieve KPI's

Aantal leden, uitleencijfers (fysiek en digitaal), gebruik van vestigingen en website, gebruik, print- en werkfaciliteiten.

Kwalitatieve effecten

Kwalitatief onderzoek onder leden en gebruikers over de meerwaarde en tevredenheid van de bibliotheek.
Er is een jaarlijks ledenonderzoek en een tweejaarlijks gebruikersonderzoek.

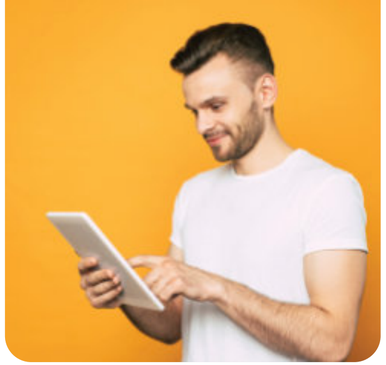

Financiering

Twee tarieven:

Collectie

Tarief op basis van 1,2 boek/band per inwoner en vervanging van 10%. Inclusief kranten tijdschriften en logistiek, kosten online bibliotheek, leengeld.

Vestiging

Tarief per openingsuur per jaar.

Lezen en Leesplezier

6.2 Lezen en Leesplezier

De programmalijn Lezen en Leesplezier gaat over het versterken van taal, lezen en geletterdheid en algemene kennisvorming van kinderen en jongeren.
De Bibliotheek Z-O-U-T doet dat door zich hard te maken voor een (taal)rijke leer- en leesomgeving bij kinderopvang, scholen voor primair- en voortgezet onderwijs en in de thuissituatie. De doelgroep bestaat uit jeugd van 0 tot 18 jaar die via activiteiten in de vestiging, onderwijsinstellingen en in de kinderopvang wordt bereikt. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het onderwijs, ouders en maatschappelijke partners.
De Bibliotheek Z-O-U-T adviseert en coacht pedagogisch professionals en leerkrachten bij leesbevordering en informatievaardigheden en vergroot hun deskundigheid. Er wordt breed ingezet op bewezen effectieve en samenhangende landelijke programma's als BoekStart voor Baby's, BoekStart in de kinderopvang,

de Bibliotheek op School Primair onderwijs en Voortgezet onderwijs en VoorleesExpress. Dit noemt de Bibliotheek Z-O-U-T de doorgaande leeslijn 0-18 jaar. Via een doorgaande lijn naar het primair onderwijs versterken we, als structurele partner, het leesplezier, de leesvaardigheden en mediawijsheid van leerlingen, op school en in hun thuissituatie. De gezinsaanpak geletterdheid loopt als een rode draad door de doorgaande leeslijn heen.

Gezinsaanpak geletterdheid
Ouders spelen een cruciale rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen. Kinderen van ouders die moeite hebben met taal, lopen zelf een grotere kans taalproblemen te krijgen. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan waarbij taalproblemen van generatie op generatie worden doorgegeven.
Binnen de aanpak van lezen en leesplezier speelt de gezinsaanpak een centrale rol. Dit betekent dat niet alleen ouders worden geholpen bij het stimuleren van de taal- en geletterdheidsontwikkeling van hun (jonge) kinderen thuis, maar zij ook ondersteund worden bij hun eigen geletterdheid. Met name in samenwerking met het Taalhuis en andere partners in het netwerk.

De gezinsaanpak is erop gericht deze cyclus te doorbreken door ouders bewust te maken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen, vooral wanneer kinderen nog heel jong zijn (0-6 jaar). Ouders krijgen tips en handvatten om hun kind beter te kunnen ondersteunen in de spraak- en taalontwikkeling. De geleerde vaardigheden geven zelfvertrouwen om de rol van taalopvoeder te versterken.

6.2.1 Beleidsmatige inbedding
De dienstverlening van de programmalijn Lezen en Leesplezier is ingebed in diverse beleidskaders:
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).
  - Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
  - Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
- Programma's dBos en BoekStart: landelijke leesbevorderingsprogramma's met de Koninklijke Bibliotheek (KB) en Stichting Lezen.
- Lokale beleidsnota's rond het versterken van vitale gemeenschappen, onderwijsachterstandenbeleid (OAB), hulp aan ouders, armoedebestrijding en kansengelijkheid.

6.2.2 Doelstellingen
Met de educatieve dienstverlening streeft de bibliotheek de volgende doelstellingen na bij de doelgroepen:
- Het vergroten van leesplezier en taalvaardigheid.
- Het verbeteren van mediawijsheid en informatievaardigheden.
- Het bevorderen van democratisch burgerschap voor kinderen en jongeren.
- Het bevorderen van gelijke ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren.

6.2.3 Doelgroepen
De dienstverlening binnen de programmalijn Lezen en Leesplezier richt zich op:
- Jeugd van 0 tot 18 jaar en hun ouders/opvoeders
- Pedagpogisch medewerkers in de kinderopvang
- Leerkrachten in het primair onderwijs
- Docenten in het voortgezet onderwijs

6.2.4 Partnerschappen en samenwerking
- Ouders en opvoeders
- Pedagogische professionals, leerkrachten en docenten
- Basisscholen, voortgezet onderwijs
- Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, gastouders
- Andere maatschappelijke partners

6.2.5 Programma's
Onze dienstverlening volgt enerzijds de richtlijnen van de landelijke leesbevorderingsprogramma's voor het onderwijs met de Koninklijke Bibliotheek (KB) en Stichting Lezen en anderzijds is er een eigen lokaal ontwikkeld aanbod aan programma's en diensten.
De landelijke leesbevorderingsprogramma's bestaan onder andere uit BoekStart en dBos voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

In de vestigingen worden, er naast de vaste voorleesmomenten, activiteiten georganiseerd die aansluiten bij landelijke leesbevorderingscampagnes zoals de Nationale Voorleesdagen, de Kinderboekenweek en BoekStartdag.

BoekStart Basis

BoekStart voor baby's is een leesbevorderingsprogramma dat ouders stimuleert om al vroeg met hun baby's te lezen en boekjes te ontdekken, wat de spraak- en taalontwikkeling en de band tussen ouder en kind versterkt.

Er is een aantal belangrijke argumenten om al in de babyfase met voorlichting over boeken en voorlezen te beginnen: opbouwen van voorleesroutines, intimiteit, ontwikkelen van responsief gedrag, opbouwen van voorleesvaardigheden en het voorkomen van achterstand.
Ouders worden door voorlichting over lezen op het consultatiebureau en in de bibliotheek aangemoedigd om hun kinderen vanaf zeer jonge leeftijd (baby's van ongeveer drie á vier maanden) in aanraking te laten komen met boeken en samen met deze boeken bezig te zijn.

In het programma BoekStart, werken de gemeente, de bibliotheek en de GGD samen. Ouders van baby's worden uitgenodigd het BoekStartkoffertje op te halen in de bibliotheek waar ook een rondleiding door de bibliotheek bij wordt gegeven. Ook worden er diverse activiteiten in de bibliotheek georganiseerd.

Doelstelling:
Het BoekStartkoffertje is een belangrijke stimulans om ouders te bewegen meer met boeken bezig te zijn, bijvoorbeeld door regelmatig de bibliotheek te bezoeken en/of boekjes aan te schaffen.

Het doel is bewustwording bij ouders over het belang van voorlezen, praten, zingen en interactie tussen ouder en kind te vergroten. Ouders die zich bewust zijn van het positieve effect van voorlezen, parten, zingen en interactie met je kind, op de spraak- en taalontwikkeling van je kind, zullen bovenstaande ook eerder gaan doen.

BoekStart in de kinderopvang

BoekStart in de kinderopvang is een landelijk programma dat tot doel heeft om zo vroeg mogelijk leesbevordering en taalontwikkeling bij jonge kinderen (0-4 jaar) te stimuleren. In samen-werking met de kinderopvang levert de bibliotheek een zorgvuldig geselecteerde collectie van aantrekkelijke en leeftijds-gerichte (prenten) boeken, een speciale boekenhoek die uitnodigt tot lezen, deskundigheidsbevordering en trainingen voor pedagogisch professionals en ondersteuning bij het opstellen van een lees- en taalbeleid.

Doel/impact:
BoekStart in de kinderopvang is een effectief programma om het voorlezen op de kinderopvang te professionaliseren. Kinderopvanglocaties die deelnemen aan BoekStart hebben een goed voorleesklimaat waarbij sprake is van een actuele collectie, dagelijks voorlezen, geschoolde medewerkers en aandacht voor taalzwakke kinderen. Met BoekStart in de kinderopvang laat de opvangorganisatie zien dat voorlezen belangrijk is. Steeds meer ouders realiseren zich dat voorlezen belangrijk is voor de ontwikkeling van kinderen en vinden een goed voorleesklimaat in de kinderopvang een groot pluspunt.

Baby's die meer dan 10 minuten per dag worden voorgelezen, hebben een 2,5 keer zo grote kans om met een voldoende woordenschat aan school te beginnen.

De Bibliotheek op School primair onderwijs en voortgezet onderwijs

Een goede taalbeheersing zorgt ervoor dat kinderen betrokken zijn bij wat er om hen heen gebeurt. Het maakt een groot verschil in het leven van kinderen of ze lezen of niet. Wie goed leest en teksten begrijpt, kan kennis verwerven en zich ontwikkelen.
Zo komen kinderen beter mee in de samenleving en daar heeft iedereen belang bij. Een op de drie 15-jarigen is onvoldoende geletterd om mee te kunnen komen in de maatschappij (bron: PISA 2022). Deze leerlingen zijn niet in staat om de hoofdgedachte uit een tekst te halen of een simpele verbinding met alledaagse kennis te maken. Daarnaast zijn in onze huidige samenleving een aantal vaardigheden, zoals mediawijsheid, essentieel om volwaardig mee te kunnen gaan doen.

De Bibliotheek op school (dBos) is een landelijk programma dat erop gericht is om lezen, media-wijsheid en informatievaardigheden structureel te verankeren in het primair en voortgezet onderwijs. Leerlingen krijgen toegang tot een actuele en aan-trekkelijke boekencollectie. Leerkrachten en docenten worden ondersteund met expertise (deskundigheid), het opstellen van een leesplan en materialen. De voortgang wordt gevolgd met instrumenten zoals de dBos-monitor.

Doel/impact:
Het doel is om het leesplezier, literatuurontwikkeling, taalvaardigheid en mediabewuste informatievaardig-heden van kinderen en jongeren te vergroten en daarmee hun kansen op school en in de samenleving te versterken. Met behulp van dBos zijn kinderen en de volwassenen uit hun omgeving mediavaardiger.

Het maatschappelijk effect hiervan is: Lezers scoren beter op taalvaardigheid, algemene intelligentie en schoolsucces.

Samenwerkingsafspraken
Met de kinderopvangorganisatie en onderwijsinstellingen waarmee de Bibliotheek Z-O-U-T samenwerkt worden afspraken op maat gemaakt. Deze afspraken worden vastgelegd in een meerjarige samenwerkings-overeenkomst.

De belangrijkste afspraken gaan over:
- Collectie en beheer – de bibliotheek zorgt voor een actuele, aantrekkelijke en brede boekencollectie die aansluit bij de leeftijd en het leesniveau van de leerlingen. De school stelt een plek en tijd beschik-baar voor het lezen en het gebruik van de collectie.
- Leesbevorderingsbeleid – school en bibliotheek ontwikkelen samen een lees- en mediaplan waarin wordt vastgelegd hoe lezen en digitale geletterdheid structureel worden ingebed in het onderwijs.
- Rollen en verantwoordelijkheden – vaak wordt een leescoördinator vanuit de school aangewezen en een lees-/mediacoach vanuit de bibliotheek die het team ondersteunt met deskundigheid, lesmateriaal en begeleiding.
- Financiën – afspraken over de kostenverdeling (bijvoorbeeld voor collectie, inzet van de leesconsulent en digitale voorzieningen) en de bijdrage van zowel school als gemeente.

Jaaraanbod educatieve programma's

De Bibliotheek Z-O-U-T biedt een ruim aanbod aan producten en diensten voor voorschoolse instellingen, basisscholen en voortgezet onderwijs binnen het werkgebied.
Ondersteunend aan de Bibliotheek op school is er een jaaraanbod aanvullende educatieve activiteiten. Met de activiteiten in het jaaraanbod laten we kinderen van 0 tot 12 jaar kennis maken met alle facetten van zowel de taal-en leesbevordering als ook de digitale geletterdheid. De activiteiten sluiten aan bij het curriculum, de kerndoelen van het onderwijs, houden rekening met de 21e-eeuwse vaardigheden en hebben als doel: ieder kind (digi)taalvaardig.

Educatief aanbod:
- Themacollecties: roulerende collecties
- Groepsbezoeken in de bibliotheek
- Leskisten
- Vertelplaten
- Workshops en deskundigheidsbevordering
- Mediawijsheid en informatievaardigheden

VoorleesExpress

De VoorleesExpress is een (voor)leesbevorderings-programma voor gezinnen met kinderen met taalachter-stand, in de leeftijd van 2 tot 8 jaar. De VoorleesExpress introduceert de voorleesroutine bij de gezinnen waardoor het leesplezier wordt vergroot en de taalontwikkeling van de kinderen wordt gestimuleerd. Er komt 20 weken lang een getrainde vrijwilliger thuis om voor te lezen en ouders te informeren en te ondersteunen bij taal-activiteiten met hun kind(eren). Ook worden ouders en kinderen bekend gemaakt met het aanbod van de bibliotheek, krijgen ze een speciale rondleiding in de bibliotheek en kinderen krijgen een lidmaatschapspas zodat het voorleesroutine nog beter in het gezinsleven ingebed wordt. Onze partners uit het onderwijsnetwerk zijn toeleiders binnen dit programma.

Doel/impact
De VoorleesExpress stimuleert de taalontwikkeling en leesplezier van kinderen en verrijken de taalomgeving thuis. Ouders worden zich bewust van het effect van hun eigen taalvaardigheid op die van hun kinderen. De Bibliotheek Z-O-U-T vormt met de VoorleesExpress de verbinding tussen de voorschoolse instellingen, onder-wijs, welzijn en thuis. Laagtaalvaardige ouders werken aan een rijkere leesomgeving thuis. Dit heeft een positief effect op het gezin.

6.2.6 Monitoring en effecten

De monitor dBos onderzoekt leesmotivatie en leesgedrag bij leerlingen, leesbevorderende vaardigheden van leerkrachten, tevredenheid over de samenwerking met de bibliotheek. De resultaten worden met de scholen en kinderopvangorganisaties besproken en gebruikt om beleid en activiteiten bij te sturen.

Kwantitatieve indicatoren
- Aantal aangesloten scholen via dBos.
- Aantal bereikte kinderopvangorganisaties via BoekStart.
- Aantal afgenomen producten uit het educatief aanbod.
- Aantal bereikte kinderen via de dBos.
- Aantal bereikte gezinnen met VoorleesExpress.
- Aantal georganiseerde activiteiten voor jeugd 0-18 jaar.
- Aantal bezoekers 0-18 jaar per activiteit.

Kwalitatieve indicatoren
- Waardering door scholen.
- Waardering door ouders.
- Structurele voorleesroutine in de kinderopvang.
- Leesmotivatie van leerlingen.

Financiering

Het basispakket voor de educatieve programma's binnen de programmalijn Lezen & Leesplezier bestaat uit:
- BoekStart Basis: organisatie (uren) en materialen.
- BoekStart in de kinderopvang: organisatie, acquisitie en (door)ontwikkeling en ouderbijeenkomsten.
- De Bibliotheek op School PO/VO: coördinatie, acquisitie, organisatie en (door)ontwikkeling (uren).
- Gezinsaanpak: uitvoering/contact lokaal netwerk, acquisitie en ontwikkeling (uren).
- Jaaraanbod educatief aanbod kinderopvang en onderwijs: uitvoering en ontwikkeling.

VoorleesExpress wordt aangeboden per aantal gezinnen per gemeente.

Twee tarieven:
- **Basispakket educatie:** prijs per inwoner.
- **VoorleesExpress:** prijs per deelnemend gezin.

Meedoen in de Maatschappij

6.3 Meedoen in de Maatschappij

Basisvaardigheden zijn essentiële vaardigheden die nodig zijn om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Denk aan lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden en gezondheids-vaardigheden. De Bibliotheek Z-O-U-T biedt een veilige en laagdrempelige omgeving waar mensen op hun eigen tempo kunnen leren en oefenen.
Met de programmalijn Digitaal Meedoen onder-steunen we inwoners bij het versterken van hun digitale vaardigheden en het vinden van hun weg in de digitale samenleving. Het Taalhuis is er zowel voor mensen met een andere taalachtergrond (nieuwkomers en mensen die al langere tijd in Nederland wonen) als voor mensen met Nederlands als moedertaal.

6.3.1 Beleidsmatige inbedding

Deze programmalijn sluit aan bij diverse beleidslijnen:
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob):
  - Het ter beschikking stellen van kennis en informatie.
  - Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
- Digitale Inclusie/Toekomstbestendige IDO's van de Rijksoverheid.
- Gemeentelijk beleid op het gebied van participatie, armoede, inclusie, laaggeletterdheid en gezondheidsbevordering.

6.3.2 Doelstellingen

Met het pakket dienstverlening Basisvaardigheden volwassenen wil de bibliotheek
- De zelfredzaamheid van inwoners vergroten.
- Participatie in de samenleving stimuleren en polarisatie doorbreken

De beoogde impact is dat meer mensen volwaardig kunnen meedoen in de maatschappij: van het begrijpen van een bijsluiter tot het zelfstandig invullen van een digitaal formulier of het helpen met huiswerk van hun kinderen of het herkennen van nepnieuws en phising-mails.

6.3.3 Doelgroepen

De dienstverlening is bedoeld om ervoor te zorgen dat inwoners digitaalvaardig(er) zijn en weten over digitaal burgerschap, privacy, AI etc.
We richten ons op volwassenen die moeite hebben met:
- Taalvaardigheid (NT1 en NT2) – mensen met Nederlands als moedertaal én mensen met een andere taalachtergrond (nieuwkomers en mensen die al langere tijd in Nederland wonen).
- Digitale- en computervaardigheden - zoals omgaan met DigiD, e-mail en websites van de overheid.
- Rekenvaardigheden - bijvoorbeeld bij het beheren van een budget.
- Gezondheidsvaardigheden - begrijpen van medische informatie en zelfzorg, zodat inwoners afspraken kunnen maken met bijvoorbeeld een huisarts, bezoek ziekenhuis om het medisch dosier te bekijken en bespreken.

De dienstverlening is bedoeld om ervoor te zorgen dat inwoners zelfredzamer worden.

6.3.4 Programma's

Binnen de programmalijn Meedoen in de Maatschappij, in de categorie Basisvaardigheden Volwassenen, biedt de bibliotheek een breed pakket aan programma's voor inwoners vanaf 18 jaar gericht op het verbeteren van basisvaardigheden, waaronder Digitaal Meedoen en het Taalhuis.

Digitaal Meedoen

(inclusief Informatiepunt Digitale Overheid)

Binnen de programmalijn Digitaal Meedoen ondersteunt de Bibliotheek Z-O-U-T inwoners bij het versterken van hun digitale vaardigheden en het vinden van hun weg in de digitale samenleving. Dit omvat zowel algemene digitale ondersteuning als hulp bij het gebruik van (digitale) overheidsdiensten via het Informatiepunt Digitale Over-heid (IDO).
De bibliotheek biedt een laagdrempelige en toegankelijke omgeving waar inwoners terecht kunnen met vragen over computers, internet, digitale communicatie en online dienstverlening. Daarbij wordt niet alleen praktische hulp geboden, maar ook gewerkt aan het vergroten van zelf-redzaamheid en vertrouwen in het gebruik van digitale middelen.

Toegang en ondersteuning
In alle bibliotheeklocaties is tijdens bemenste openings-tijden (digitale) ondersteuning beschikbaar. Inwoners kunnen zonder afspraak binnenlopen met vragen en worden geholpen door deskundige medewerkers. Waar nodig wordt doorverwezen naar passende lokale of regionale partners.
De bibliotheek fungeert hierbij als herkenbaar informatie-punt waar inwoners zowel fysiek als online wegwijs worden gemaakt.

Aanbod Digitaal Meedoen

Het aanbod binnen Digitaal Meedoen bestaat uit een samenhangend pakket van ondersteuning, begeleiding en educatie:
- **Inloopmomenten en spreekuren**
  Vrij toegankelijke momenten waar inwoners terechtkunnen met vragen over digitale toepassingen, e-mails, online formulieren en websites van (overheids)organisaties.
- **Individuele begeleiding en intake**
  Persoonlijke gesprekken om hulpvragen te verkennen en inwoners gericht te ondersteunen of door te verwijzen.
- **Trainingen en cursussen**
  Zowel begeleide als zelfstandige leertrajecten, zoals Klik & Tik, Digisterker en Digivitaler. Daarnaast kunnen inwoners zelfstandig oefenen via platforms zoals oefenen.nl
- **Workshops en themabijeenkomsten**
  Activiteiten gericht op het vergroten van digitale vaardigheden en bewustwording, zoals veilig internetgebruik, het herkennen van nepnieuws en phishingmails, en omgaan met digitale ontwikkelingen.
- **Ondersteuning bij leren en oefenen**
  Begeleiding bij het gebruik van online leermiddelen en het ontwikkelen van praktische digitale vaardigheden.
- **Deskundigheidsbevordering vrijwilligers**
  Scholing en ondersteuning van vrijwilligers die een rol spelen binnen het aanbod van Digitaal Meedoen.

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Het Informatiepunt Digitale Overheid is geïntegreerd in het aanbod van Digitaal Meedoen. Hier kunnen inwoners terecht voor hulp bij het gebruik van digitale overheids-diensten.
Medewerkers ondersteunen inwoners bijvoorbeeld bij:
- Het gebruik van DigiD.
- Het aanvragen van toeslagen.
- Het gebruik van gemeentelijke websites.
- Het regelen van zaken rondom zorg, belastingen of wonen.

De bibliotheek helpt inwoners bij het vinden van de juiste informatie en het zetten van de eerste stappen. Voor persoonlijke of complexe situaties wordt door-verwezen naar gespecialiseerde partners binnen het lokale en regionale netwerk.

Doelstellingen IDO
Met Digitaal Meedoen (inclusief IDO) draagt de bibliotheek bij aan:
- Het vergroten van digitale zelfredzaamheid van inwoners.
- Het verbeteren van toegang tot digitale dienstverlening.
- Het voorkomen van digitale uitsluiting.
- Het versterken van participatie in de samenleving.

De inzet richt zich op het ondersteunen van inwoners bij het zelfstandig kunnen uitvoeren van dagelijkse digitale handelingen, zoals het invullen van formulieren, het aanvragen van regelingen en het onderhouden van contact met instanties.

Taalhuis

Iedereen de kans geven om volwaardig mee te doen in de samenleving. Dat is ons gezamenlijke doel. Taalhuis Z-O-U-T helpt mensen om sterker en zelfstandiger te worden.
Deelnemers krijgen laagdrempelige en passende ondersteuning bij het verbeteren van hun basisvaardigheden: lezen, schrijven, spreken, rekenen en digitale vaardigheden.
Het Taalhuis is er zowel voor inwoners met Nederlands als moedertaal én mensen met een andere taalachtergrond (nieuwkomers en mensen die al langere tijd in Nederland wonen) Zo dragen we bij aan persoonlijke ontwikkeling en gelijke kansen voor iedereen.

Aanbod

- Het coördineren en doorontwikkelen van het Taalhuis in samenwerking met kernpartners.
- Het faciliteren en aanjagen van initiatieven op het gebied van taalontwikkeling en basisvaardigheden.
- Actief netwerken: het uitbreiden en onderhouden van het netwerk van samenwerkingspartners ten behoeve van toeleiding en doorverwijzing.
- Het vormgeven en, waar nodig, uitbreiden van het taalaanbod samen met non-formele en formele taalaanbieders.
- Het maken van inhoudelijke afspraken met samenwerkingspartners om meer laaggeletterde inwoners te bereiken en toe te leiden naar passend aanbod.
- Het verstrekken van informatie en deskundigheidsbevordering aan vrijwilligers en samenwerkingspartners.
- Het aanbieden van intakegesprekken om de hulpvraag, het niveau en de leerbehoefte van deelnemers in kaart te brengen.
- Het begeleiden van deelnemers naar passend aanbod binnen het Taalhuis of bij partners.
- Het ondersteunen van deelnemers bij het ontwikkelen van basisvaardigheden via begeleiding, oefenmateriaal en praktijkgerichte activiteiten.
- Inloopmomenten (loketfunctie): open inloop op de vestigingen voor taal.
- Intakegesprekken: gesprek om niveau en leerbehoefte te verkennen.
- Individueel gesprek voor inwoners met een hulpvraag over basisvaardigheden met een taalkundig specialist.
- Deskundigheidbevordering van vrijwilligers.
- Promotie van cursussen en lokale aandacht voor basisvaardigheden.
- Het selecteren van passende leermiddelen voor non-formeel taalonderwijs en verwijst desgewenst door naar formeel taalaanbod.

Doelstellingen Taalhuis
Met het Taalhuis Z-O-U-T draagt de bibliotheek bij aan het versterken van basisvaardigheden van volwassenen en het vergroten van hun zelfredzaamheid.
Het doel is om inwoners te ondersteunen bij het verbeteren van hun taal- en rekenvaardigheden, zodat zij beter in staat zijn om zelfstandig te functioneren in het dagelijks leven, actief deel te nemen aan de samenleving en hun kansen op werk, opleiding en persoonlijke ontwikkeling te vergroten.

De impact van het Taalhuis is zichtbaar in:
- Het vergroten van zelfvertrouwen en zelfstandigheid van deelnemers.
- Het verbeteren van taal- en basisvaardigheden in de praktijk.
- Een toename in deelname aan educatie, werk of vrijwilligersactiviteiten.
- Het versterken van de sociale participatie en inclusie van inwoners.
- Het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid, onder andere via de verbinding met gezinnen en het lokale netwerk.

Door de nauwe samenwerking met lokale en regionale partners fungeert het Taalhuis als een herkenbaar en toegankelijk knooppunt voor basisvaardigheden, waar inwoners worden ondersteund en toegeleid naar passend aanbod.

6.3.5 Partnerschappen en samenwerking

Voor een goede ondersteuning werkt de Bibliotheek Z-O-U-T samen met lokale, regionale en landelijke partners. Deze samenwerking is essentieel voor doorverwijzing en het bieden van passende ondersteuning, vooral bij complexere hulpvragen.
De bibliotheek vervult hierin een verbindende en coördinerende rol en zorgt voor afstemming binnen het netwerk. Binnen deze programmalijn wordt toegewerkt naar het volwaardig kunnen meedoen aan de maatschappij en met verschillende partijen samengewerkt, Welzijnsorganisaties, formeel taalonderwijs, Stichting Lezen en Schrijven en lokale samenwerkingspartners.

> "Bij het Taalhuis heb ik veel geleerd over de Nederlandse taal. Door de persoonlijke hulp kreeg ik meer vertrouwen. Nu ben ik zelf vrijwilliger, zodat ik anderen kan helpen zoals ik zelf geholpen ben."

6.3.6 Monitoring en effecten

De effecten van de dienstverlening worden op verschillende manieren zichtbaar en meetbaar:

Kwantitatieve indicatoren
- Aantal deelnemers aan cursussen, taalcafés en spreekuren.
- Aantal geregistreerde IDO vragen.
- Aantal gestarte en afgeronde leertrajecten (bijvoorbeeld Klik & Tik).
- Aantal activiteiten gericht op mediawijsheid en digitale ontwikkelingen.
- Aantal bezoekers per activiteit.

Kwalitatieve indicatoren
- zelfredzaamheid is vergroot.
- digitale vaardigheden zijn vergroot.

Financiering

Het basispakket voor het Taalhuis bestaat uit:
- 1 materiaal per 10 laagtaalvaardige inwoners
- Minimale afname 4 uur per week voor de coördinator en 8 uur per week voor de taalkundig specialist per 20.000 inwoners

IDO
Prijs per inwoner
Prijs per doelgroep

Ontwikkelen en Ontdekken

6.4 Ontwikkelen en Ontdekken

De programmalijn Ontwikkelen & Ontdekken omvat het culturele, maatschappelijke en ontwikkelingsgerichte aanbod van de Bibliotheek Z-O-U-T. Binnen deze programmalijn creëren we ruimte voor inwoners om te leren, ontmoeten, experimenteren, deelnemen en zich persoonlijk te ontwikkelen.

De bibliotheek is daarbij niet alleen een aanbieder van activiteiten, maar steeds meer een platform waar inwoners, organisaties en professionals samenkomen om kennis te delen, initiatieven te ontwikkelen en maatschappelijke vraagstukken te verkennen. We programmeren niet alleen vóór inwoners, maar steeds vaker mét inwoners.
De Bibliotheek Z-O-U-T wil inwoners van 0 tot 100+ jaar stimuleren om hun kennis, vaardigheden, creativiteit en talenten te blijven ontwikkelen. Dit doen we via culturele activiteiten, maatschappelijke projecten, ontmoeting, co-creatie en innovatieve leeromgevingen. Zo dragen we bij aan een samenleving waarin mensen nieuwsgierig blijven, actief deelnemen en zich verbonden voelen met hun omgeving.

Binnen deze programmalijn richten we ons op alle inwoners, met bijzondere aandacht voor doelgroepen die door gemeenten als belangrijk worden gezien, zoals kinderen, jongeren, jonge ouders en ouderen.
De bibliotheek fungeert daarbij als laagdrempelig informatieknooppunt en verbindende partner binnen de lokale gemeenschap.

Ontmoeten en inspireren
Binnen de programmalijn organiseren en faciliteren we lezingen, workshops, voorstellingen, tentoonstellingen, campagnes, spreekuren en ontmoetingsactiviteiten.

Deze activiteiten zorgen voor verdieping, inspiratie, cultuurparticipatie en sociale verbinding.

Participatie en talentontwikkeling
De bibliotheek stimuleert inwoners om actief mee te doen en hun talenten te ontdekken en ontwikkelen. We werken samen met inwoners, jongeren, makers, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan projecten waarin leren, maken en ontmoeten samenkomen.
Voorbeelden hiervan zijn de Meemaakplaats, jongerenparticipatieprojecten, communityprojecten en initiatieven rondom persoonlijke ontwikkeling, cultuurparticipatie en toekomstoriëntatie.
Door inwoners actief te betrekken bij programmering en projectontwikkeling ontstaat wederkerigheid: inwoners leren van de bibliotheek en de bibliotheek leert van inwoners. Hierdoor groeit niet alleen de betrokkenheid, maar ook de relevantie van ons aanbod.

Ontwikkeling en een leven lang leren
De bibliotheek biedt ruimte aan inwoners die zich willen oriënteren op nieuwe interesses, vaardigheden of mogelijkheden. We verbinden collectie, programmering, lokale netwerken en maatschappelijke partners, zodat inwoners niet alleen informatie vinden, maar ook vervolgstappen kunnen zetten.
Hierbij zien wij de bibliotheek als gids binnen een steeds groter wordend kennislandschap. We ondersteunen inwoners bij het vinden van relevante informatie, activiteiten, netwerken en ontwikkelkansen, zowel binnen als buiten de bibliotheek.

6.4.1 Beleidsmatige inbedding

De programmering is beleidsmatig ingebed in:

- De Wsob: het cultureel maatschappelijke programma draagt bij aan de kernfunctie van de bibliotheek als vrijplaats voor ontmoeting en ontwikkeling.
  Het draagt bij aan kernfuncties:
  - Organiseren van ontmoeting en debat.
  - Laten kennismaken met kunst en cultuur.
  - Lokaal en regionaal beleid, zoals versterken vitale gemeenschappen en sociale cohesie, kansengelijkheid, versterken cultuur en sport voor ontmoeten, welzijn en preventie van eenzaamheid, een leven lang ontwikkelen.

6.4.2 Doelstellingen

- Toegang bieden tot cultuur, kennis, ontmoeting en persoonlijke ontwikkeling.
- Vergroten van maatschappelijke participatie en betrokkenheid.
- Stimuleren van talentontwikkeling en actief burgerschap.
- Versterken van sociale verbinding en gemeenschapsvorming.
- Ondersteunen van een leven lang leren en ontwikkelen.
- Versterken van co-creatie en participatie van inwoners binnen de bibliotheek.

6.4.3. Doelgroepen

- Kinderen
- Jongeren
- Gezinnen
- Volwassenen
- Senioren
- Maatschappelijke initiatieven, makers en gemeenschappen

6.4.4 Aanbod Programmering

Programmering ontmoeting: Zoute inval

Laagdrempelige wekelijkse koffie inloopmomenten waar inwoners welkom zijn voor contact, ontspanning en inspiratie. De laagdrempelige activiteiten zoals lezingen en workshops, stimuleren ontmoeting, deelname en betrokkenheid van een brede groep inwoners.

Doel/impact
We zetten breed in op ontmoeting en ontwikkeling en richten ons op thema's als vitaliteit, leefstijl, duurzame inzetbaarheid en zingeving. We willen een positieve bijdrage leveren aan een inclusieve samenleving met goed geïnformeerde en kritische burgers.

Programmering leesbevordering: Lees- en voorleescampagnes

Leesbevordering speelt een essentiële rol in de ontwikkeling van taalvaardigheid, verbeeldingskracht en kritisch denken. Door kinderen en volwassenen op een laagdrempelige en aantrekkelijke manier in contact te brengen met boeken, wordt niet alleen het leesplezier vergroot, maar ook de kans op blijvende leesgewoonten. Activiteiten zoals voorlees- en vertelactiviteiten in de vestiging bieden jonge kinderen een eerste positieve ervaring met verhalen en taal.

Door met activiteiten aan te sluiten bij landelijke campagnes, zoals bijvoorbeeld Heel Nederland Leest, Kinderboekenweek, De Nationale Voorleesdagen en de Week van het Lezen en Schrijven, draagt de bibliotheek bij aan een breed maatschappelijk bewustzijn rondom leesplezier en het belang van lezen.

Programmering kennisdelen

Het verder uitbouwen van de succesvolle ingezette koers van de bibliotheek. Door goede randvoorwaarden te creëren, nieuwe samenwerkingsverbanden op te starten, verbindingen te leggen en innovatieve projecten op te starten. Dit draagt allemaal bij aan de ambitie om het laagdrempelige en lokale informatieknooppunt te zijn waar kennis en ervaring wordt gedeeld, waar iedereen zich welkom voelt, zich kan ontwikkelen en geïnspireerd kan worden door:

- Themabijeenkomsten gezondheid, digitale zaken, democratie en burgerschap.
- Organiseren en faciliteren leesclubs, opstarten meemaakplaats.
- Lezingen en literaire activiteiten.
- Spreekuren Wethouder, OV-informatie.

Met onze programmering bieden we zelfredzame nieuwsgierige volwassenen de mogelijkheid via nonformele en informele scholingsmogelijkheden in een stimulerende bibliotheek(leer)omgeving samen te komen en kennis te delen. Doel is om te inspireren, de mogelijkheid te bieden om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en talenten te ontplooien. Ook helpen we mee aan het ontwikkelen van community' s voor specifieke doelgroepen en bieden we verdieping op actuele thema's in combinatie met de collectie van de bibliotheek.

6.4.5 Monitoring en effecten

Kwantitatieve indicatoren
- Aantal activiteiten per doelgroep.
- Aantal bezoekers per activiteit.

Kwalitatieve indicatoren
- Bereik nieuwe doelgroepen.
- Actieve deelname en participatie.
- Betrokkenheid van inwoners bij programmering.
- Sociale cohesie
- Terugdringen eenzaamheid

"Dankzij mijn deelname aan de Zoute inval heb ik niet alleen een nieuwe vriendengroep gevonden, maar ook een plek waar creativiteit en plezier samenkomen. Elke week delen we ideeën en maken we mooie dingen. Het zijn bijeenkomsten waar ik altijd met een glimlach naartoe ga en vol energie van terugkom."

Financiering

Het basispakket voor programmering bestaat uit:
- Zoute Inval
- Landelijke lees - en voorleescampagnes
- Activiteiten kennisdelen

Prijs per locatie.

7

Extra aanbod

7. Extra aanbod

Dit extra aanbod vormt een flexibele schil rondom de basisvoorziening.

7.1 Podium Z-O-U-T

Podium Z-O-U-T is de culturele podiumprogrammering van de Bibliotheek Z-O-U-T en brengt professionele kunst en cultuur dichtbij inwoners, midden in de dorpskernen. Het programma bestaat uit toegankelijke en kwalitatieve voorstellingen en culturele activiteiten voor jong en oud, met ruimte voor theater, muziek, taal, dans, literatuur, jeugdvoorstellingen, ontmoeting en verbeelding.

Cultuur vindt hiermee niet alleen plaats in stedelijke voorzieningen, maar juist in de eigen leefomgeving van inwoners: herkenbaar, dichtbij en laagdrempelig. De kracht van Podium Z-O-U-T zit in de combinatie van kwaliteit en lokale verankering. De voorstellingen zijn professioneel, verrassend en aansprekend, en worden aangeboden op plekken die inwoners kennen en vertrouwen, zoals cultuurhuizen, bibliotheeklocaties en andere lokale ontmoetingsplekken.
In de gemeente Utrechtse Heuvelrug laat Podium Z-O-U-T al zien hoe deze aanpak werkt. De programmering omvat jaarlijks circa 18 voorstellingen en bereikt meer dan 1.500 bezoekers. Het aanbod trekt niet alleen bestaande cultuurliefhebbers, maar bereikt ook nieuwe doelgroepen zoals gezinnen, ouderen, jongeren, taalleerders, kinderen, mantelzorgers en inwoners die niet vanzelfsprekend een culturele instelling bezoeken.

Netwerk en samenwerking
Rondom de programmering wordt actief samengewerkt met lokale partners, waaronder scholen, ondernemers, maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en cultuurhuizen. Deze samenwerking zorgt ervoor dat het podium stevig verankerd is in het lokale netwerk en aansluit bij wat er leeft in de gemeenschap.
Podium Z-O-U-T is flexibel inzetbaar en kan per gemeente worden vormgegeven op basis van lokale wensen, beschikbare locaties, inwonersinitiatieven en beleidsdoelen. Daarmee vormt het een praktisch instrument voor gemeenten om samen met lokale partners cultuurbeleid concreet invulling te geven en te versterken.

Doel en impact
Podium Z-O-U-T draagt bij aan een bruisende, toegankelijke en verbonden gemeente. Het programma vergroot de cultuurdeelname, versterkt de zichtbaarheid van cultuurhuizen en bibliotheeklocaties en brengt inwoners met elkaar in contact.
Daarnaast biedt het een podium aan kunst, taal, verhalen en ontmoeting, en sluit het direct aan bij gemeentelijke beleidsdoelen rond inclusie, welzijn, leefbaarheid, educatie, cultuurparticipatie en een leven lang ontwikkelen.

> "Als liefhebber van theater en muziek vind ik het geweldig dat ik voor een mooie voorstelling niet ver hoef te reizen. Dankzij Podium Z-O-U-T is er altijd een verrassend en divers aanbod dichtbij huis. Ik kijk regelmatig naar de programmering, want ik wil niets missen!"

Podium Z-O-U-T versterkt het culturele ecosysteem van de gemeente en maakt zichtbaar dat cultuur niet alleen wordt aangeboden aan inwoners, maar samen met inwoners betekenis krijgt.

7.2 Cultuurcoach / combinatiefunctie cultuur

De cultuurcoach is de aanjager en verbinder van het lokale culturele leven. Vanuit de wensen, ideeën en initiatieven van inwoners, makers en organisaties worden activiteiten ontwikkeld die aansluiten bij wat er leeft in de dorpen. Dit vertaalt zich in onder andere cultuurcafés, exposities, netwerkbijeenkomsten, makersgesprekken en lokale samenwerkingen. Makers en creatieve ondernemers krijgen hiermee zichtbaarheid, ondersteuning, podia en kansen om hun werk te delen.

Netwerk en samenwerking
De cultuurcoach verbindt inwoners, makers, amateurkunstenaars, verenigingen, scholen, maatschappelijke organisaties, cultuurhuizen en bibliotheeklocaties. Door deze samenwerking ontstaat een sterk lokaal netwerk waarin ideeën worden opgehaald en omgezet in concrete initiatieven.
Een zichtbaar voorbeeld is Gluren op de Heuvelrug: een jaarlijks huiskamerfestival met circa 3.000 bezoekers en 50 deelnemende locaties en acts, waarin inwoners actief participeren als maker, gastheer en organisator.
De aanpak is flexibel en wordt per gemeente afgestemd op lokale behoeften, variërend van amateurkunst en dorpsnetwerken tot jongeren, erfgoed of cultureel ondernemerschap.

Doelstellingen
De cultuurcoach vergroot cultuurdeelname en sociale cohesie en draagt bij aan een levendige culturele infrastructuur. Inwoners weten beter waar zij terecht-kunnen, makers krijgen meer zichtbaarheid en organisaties weten elkaar te vinden.
De inzet versterkt ontmoeting, talentontwikkeling, eigenaarschap en leefbaarheid en geeft gemeenten inzicht in wat er speelt binnen de gemeenschap. Zo wordt cultuur een verbindende kracht in de lokale samenleving.

7.3 DigiTaal is OK

DigiTaal is OK is een onderdeel van BoekStart in de kinderopvang waarbij laagtaalvaardige ouders van peuters op de VE-opvang worden begeleid bij de taalontwikkeling en media-opvoeding. Dit gebeurt op aangeven van consultatiebureaus en kinderdag-verblijven. Tijdens ouderbijeenkomsten krijgen deze ouders handvatten en materialen aangereikt om thuis zo veel mogelijk met taal aan de slag te gaan. Door deze gezinsaanpak draagt DigiTaal is OK bij aan de preventie van laaggeletterdheid.

Financiering
Deze dienstverlening wordt uitgevoerd op basis van separate inkomsten uit doelsubsidies.

Kosten voor extra aanbod op basis van offerte.

Financiering algemeen
Zie de aparte financiële onderlegger

Merkbare maatschappelijke effecten

De bibliotheek als solide basis

- Lokale verbondenheid
- Kunnen blijven meedoen in de samenleving
- Jongeren hebben de volle aandacht
- Ruimte voor debat
- Inwoners ontmoeten elkaar
- Hulp bij (digitale) basisvaardigheden
- Begrip voor andere perspectieven
- Een goede kwaliteit van leven
- Een laagdrempelige culturele infrastructuur in de gemeenten
- Een inclusieve samenleving
- Alle kinderen groeien op in een taalrijke omgeving
- De leefbaarheid in de gemeenten neemt toe
- Alle inwoners kunnen zich bij ons ontwikkelen
- Ouders hebben meer zelfvertrouwen
- Iedereen kan bijdragen aan de samenleving
- MKB'ers meer verbonden aan de bibliotheek
- Kinderen lezen graag en lezen vaker
- Ruimte voor informeel leren en talentontwikkeling
- Jongeren kunnen hun talenten benutten
- Professionals hebben meer kennis over laaggeletterdheid
- Een positief leesklimaat op de scholen
- Kinderen verlaten het primair onderwijs met betere leesresultaten
- Ouders vergroten hun basisvaardigheden om hun kinderen te ondersteunen in de taalontwikkeling

De Bibliotheek Z-O-U-T als belangrijke spil in de regio

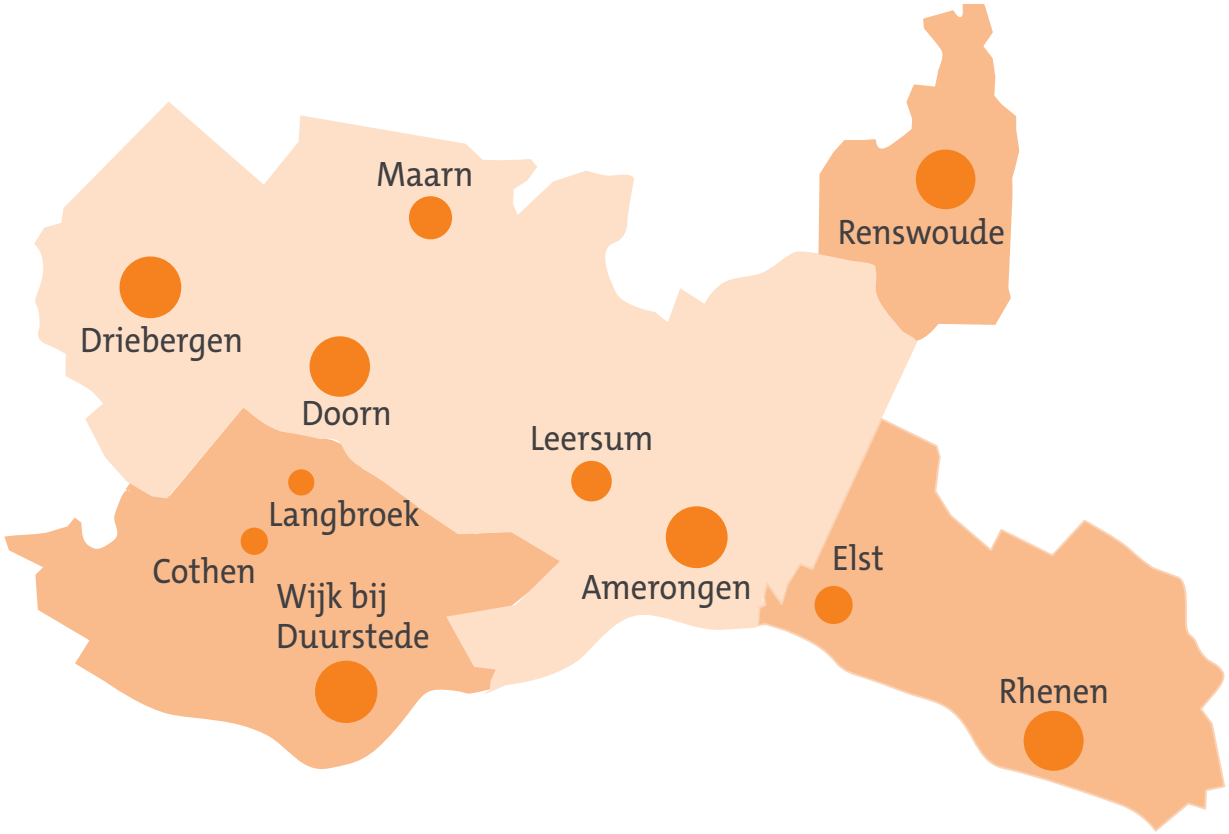

De Bibliotheek Z-O-U-T
Hoofdstraat 164
3972 LG Driebergen
www.bibliotheekzout.nl

* Druk- en zetfouten voorbehouden

de Bibliotheek
Z-O-U-T